

Tisková zpráva č. 19

30. května 2018

Symfonie plná radosti a Bartókův mistrovský kus

V pátek na Pražském jaru zazní mimořádný program – **Česká filharmonie** pod taktovkou **David Robertsona** zahraje čtvrtou symfonii Bohuslava Martinů a v koncertním provedení bude uvedena mistrovská opera Bély Bartóka *Modrovousův hrad*. Pěveckých partů se zhostí hvězdy světových operních scén **Matthias Goerne** a **Petra Lang**.

Čtvrtá symfonie Bohuslava Martinů je symfonií radosti, přivítala konec druhé světové války s nadějí do budoucnosti a v celém jeho symfonickém díle zůstala neopakovatelná svým prudkým přívalem mladistvé energie a jednoznačně pozitivním poselstvím, jež rozdává. Tak spontánní vyjádření radosti se již s podobnou intenzitou v díle Martinů nikdy neopakovalo.

Čtvrtá symfonie, komponovaná mezi 1. dubnem a 14. červnem 1945, završuje a uzavírá první fázi skladatelovy tvorby jeho amerického období, jež výrazným způsobem upevnilo jeho pozici mezi světovou skladatelskou elitou. Premiéra nového díla se uskutečnila ve Filadelfii 30. listopadu 1945, hrál Philadelphia Orchestra, řídil Eugen Ormandy. V Praze ji s Českou filharmonií nastudoval Rafael Kubelík a po jeho odchodu do exilu ji při svém prvním dirigentském vystoupení s Českou filharmonií řídil mladý Václav Neumann.

Béla Bartók napsal v roce 1911 svou jedinou operu **Modrovousův hrad** na motivy staré legendy, kterou libretista Béla Balázs zpracoval po způsobu pochmurných sedmihradských balad do podoby veršovaného symbolistního dramatu, jehož tématem je mužova osamělost a ženina osudová neschopnost ji překonat. V Bartókově originálním a působivém hudebním dramatu má vedle dvou vokálních sólistů rozhodující, místy až dominantní roli orchestr, zejména v rozměrných hudebních obrazech vkládaných do děje. Proto bývá Bartókův *Modrovousův hrad*, považovaný spíše za symfonickou báseň s lidskými hlasy, uváděn častěji na koncertních pódiiích než na scéně, podobně jako Bartókovo pantomimické drama *Podivuhodný mandarín*.

Děj opery je prostý: Modrovous přivádí svou vyvolenou Juditu do svého hradu, který je symbolem jeho opuštěné duše. V temné hradní síni Judita uvidí sedmery dveře a chce vědět, co je za nimi. Modrovous, ač nerad,

svolí a Judita postupně dveře otevírá. Za prvními je mučírna, za druhými zbrojnice, za třetími skvosty, za čtvrtými kvetoucí zahrada. Ale na všem lpí krůpěje krve. Čím víc dveří Judita otevře, tím víc světla do temného hradu proniká. Za pátými dveřmi se otevírá celá Modrovousova říše a jasné světlo vše zaplavuje. Marně Modrovous Juditu varuje, aby neotvírala další dveře a neptala se na zakázané tajemství. Když je Judita odhalí, minulost ožije. Ztrácí milovaného navždy a on znovu propadá prokletí svého osamění.

V opeře Bartók využívá charakteristiku a symboliku tónin nejen k vyjádření pocitů jednajících postav, ale jejich sestupným řazením po malých terciích do uzavřeného kruhu výrazně strukturuje děj dramatu. Začíná pentatonickou fis, symbolizující Modrovousovu osamělost, při otevírání dveří se tonika mění na dis nebo es, záplava světla ve zvuku jasného C dur se brzy promění v melancholické a moll, posléze se propadá zpět do výchozí tóniny, pentatonické fis, hudebního zpodobnění Modrovousova osamění.

Opera, která i přes svou neopakovatelnou originalitu právem náleží k vrcholům tohoto žánru v hudbě 20. století, měla premiéru v Budapešti právě před sto lety, 24. května 1918.

O interpretech

David Robertson je hudebním ředitelem St. Louis Symphony Orchestra a šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Sydney Symphony Orchestra. Jako hostující dirigent pravidelně řídí přední orchestry Evropy a USA (Staatskapelle Dresden, Bavarian Radio Symphony Orchestra). Udržuje pevné vztahy s řadou uměleckých a skladatelských osobností; jeho nahrávka děl Johna Adamse *City Noir* (Nonesuch Records) získala prestižní cenu Grammy (2014). Vedle toho se aktivně věnuje podpoře mladých umělců a je držitelem několika čestných doktorátů.

„Matthias Goerne je jedním z nejzajímavějších pěvců naší doby.“ (Die Presse)

Matthias Goerne se řadí mezi nejvyhledávanější umělce dneška. Vedle spolupráce s předními světovými dirigenty a umělci hostoval ve všech významných operních divadlech (Metropolitní opera New York, Royal Opera House v Covent Garden, Teatro Real Madrid ad.), mezi jeho slavné role patří Wolfram, Wotan či Jochanaan. Za svou nahrávací činnost obdržel řadu cen (Gramophone Award, ECHO Klassik) včetně nominace na Grammy. Mezi jeho učitele patřil legendární Dietrich-Fischer Dieskau.

„Petra Lang je dokonalá umělkyně zpívající z nitra své duše“ (Jim Pritchard)

Rodačka z Frankfurtu **Petra Lang** studovala u Gertie Charlent a Ingrid Bjoner. Jako členka operního studia Bavorské státní opery se velmi brzy stala vyhledávanou zpěvačkou řady prestižních operních dómů, přičemž již od počátku své kariéry úspěšně ztělesňuje náročné charaktery z oper Richarda Wagnera. Vedle toho se aktivně věnuje také koncertní činnosti a pravidelně vystupuje po celém světě (Amsterdam, Mnichov, New York). V roce 2002 vyhrála dvě ceny Grammy za svou interpretaci Cassandry (Berlioz, *Les Troyens*) na živé nahrávce London Symphony Orchestra vedené sirem Colinem Davisem.

Dirigent David Robertson - několik slov o koncertu

Toto bude mé první vystoupení na Pražském jaru, nemohu se dočkat! Prahu miluji od své první návštěvy, kterou jsem podnikl v roce 1980 na bicyklu. Krása, historie a kultura tohoto města mě okouzly natolik, že jsem se často vracel. Praha je městem, kterým mohu hodiny procházet, omámen kombinací představ a skutečnosti, jež ke mně promlouvá ze starobylých kamenů města. Také opětovná spolupráce s Českou filharmonií je pro mě splněným snem.

V programu spojujeme mistrovská díla z dvou mých oblíbených hudebních „krajín“ – české a maďarské.

Hudbu Bohuslava Martinů jsem hltal ještě jako student v Londýně v 70. letech, kde celá řada partitur vyšla u nakladatelství Boosey and Hawkes a BBC velkou péčí věnovala dílům, která byla v koncertních sálech opomíjena. Červenám se, když přiznám, že jako devatenáctiletý, v mém raném skladatelském období, jsem si vypůjčil začátek jedné z jeho symfonií do svého vlastního díla. Ale vždy jsem si říkal, že imitace je nejlepším vyjádřením obdivu.

Čtvrtou symfonii Bohuslava Martinů budu dirigovat vůbec poprvé, o to více mě těší, že to bude právě na Pražském jaru!

Modrovousův hrad je dílem nesmírně tajemným a hlubokým, ponořujícím se do hloubky našeho srdce, ve kterém se nalézají ohromující rozpory. Filozof Isaiah Berlin to nazval temnou hmotou prvků, které tvoří lidskou bytost. Partitura od orchestru vyžaduje mnoho odlišných barev a odstínů. Bartók chtěl dílo, které bude znít velmi moderně a současně i velmi tradičně, nadčasové svědectví. Vyžaduje orchestr nejvyššího kalibru, jenž je schopen dokonalého zvukového a psychologického pletiva, do něhož nás zavedou dva pěvci, abychom probádali nejzazší místa naší totožnosti.

Kontakt

Pavel Trojan Jr.

tiskový mluvčí

tel. 257 311 923

email: trojan@festival.cz